

جنگلات غرب

مروری بر کارنامه سیاه تمدن غرب در پنج قرن استثمار و غارت جهان

مهدی سعیدی

سرشناسه: سعیدی، مهدی، ۱۳۵۵
عنوان و نام پدیدآور: مروری بر کارنامه سیاه تمدن غرب در
بیش از چهار قرن استعمار و غارت جهان / مؤلف مهدی سعیدی.
مشخصات نشر: قم: اشراق حکمت، ۱۳۹۶.

مؤلف: مہدی سعیدی

ب. ویژگی‌های استعمار فرانسه ۱۰۴

فصل سوم: میراث استعمار ۱۱۱

مقدمه ۱۱۲

بخش اول: مستعمرات قبل از استعمار ۱۱۳

الف. آفریقا؛ قاره‌ی کهن ۱۱۵

ب. قاره‌ی سرخ ۱۲۵

بخش دوم: پیامد حضور استعمارگران در مستعمرات ۱۳۳

۱. معضلات سیاسی ۱۳۴

۲. معضلات اقتصادی ۱۳۸

۳. معضلات اجتماعی ۱۴۳

۴. معضلات فرهنگی ۱۴۷

بخش سوم: تجارت جهانی برده ۱۴۹

الف. پرتغالی‌ها، آغازگر تجارت جهانی برده ۱۵۰

ب. انگلیسی‌ها، گسترش دهند تجارت برده ۱۵۴

ج. آمار و ارقام بردگان ۱۵۶

د. ظلم و جنایات علیه بردگان ۱۶۳

هـ. برده داری و اقتصاد ۱۶۸

و. لغو برده داری ۱۷۰

ی. باغ وحش انسانی ۱۷۴

فصل چهارم: کارنامه استعمارگران ۱۸۷

مقدمه ۱۸۸

بخش اول: پرتغال ۱۸۹

الف. پرتغالی‌ها؛ آغازگر تجارت جهانی برده ۱۹۲

ب. مأموریت برای کشف راه دریایی به شرق ۱۹۳

ج. لشکرکشی برای تسخیر شرق ۱۹۶

د. زوال امپراتوری پرتغال ۲۰۲

هـ. مستعمرات پرتغال ۲۰۳

۱. پرتغالی‌ها در هند ۲۰۴

فهرست مطالب ۷

۲۰۶	۲. پرتغالی‌ها در آسیای جنوب شرقی
۲۰۸	۳. پرتغالی‌ها در آنگولا
۲۱۴	۴. پرتغالی‌ها در کنیا و تانزانیا
۲۱۷	۵. پرتغالی‌ها در موزامبیک
۲۲۱	۶. پرتغالی‌ها در سومالی
۲۲۲	۷. پرتغالی‌ها در گینه بیسائو
۲۲۴	۸. پرتغالی‌ها در برزیل
۲۳۵	بخش دوم: اسپانیا
۲۳۵	مقدمه
۲۳۷	الف. کریستف کلمب: کی بود؟
۲۴۲	ب. سفرهای کشتابی کلمب
۲۴۸	ج. بسط مستعمرات آمریکایی
۲۵۰	د. جنایات انجام شده
۲۶۱	هـ. مستعمرات اسپانیا
۲۶۱	۱. اسپانیایی‌ها در جزایر هیسپانیولا (ایتالی - دو مینکن)
۲۶۷	۲. اسپانیایی‌ها در پورتوریکو
۲۶۹	۳. اسپانیایی‌ها در کوبا
۲۷۱	۴. اسپانیایی‌ها در مکزیک
۲۸۰	۵. اسپانیایی‌ها در گواتمالا
۲۸۲	۶. اسپانیایی‌ها در هندوراس
۲۸۴	۷. اسپانیایی‌ها در نیکاراگوئه
۲۸۴	۸. اسپانیایی‌ها در السالوادور
۲۸۵	۹. اسپانیایی‌ها در کلمبیا - پاناما
۲۸۶	۱۰. اسپانیایی‌ها در ونزوئلا
۲۸۸	۱۱. اسپانیایی‌ها در امپراتوری اینکا (پرو، بولیوی، اکوادور)
۲۹۴	۱۲. اسپانیایی‌ها در آرژانتین
۲۹۷	۱۳. اسپانیایی‌ها در فیلیپین
۳۰۱	بخش سوم: هلند

۳۰۱	مقدمه
۳۰۷	الف. کمپانی هند شرقی هلند (VOC)
۳۱۱	ب. نقش یهودیان در استعمارگری هلند
۳۱۴	ج. مستعمرات هلند
۳۱۴	۱. هلندی‌ها در آمریکای شمالی (هلند نو)
۳۱۸	۲. هلندی‌ها در جزایر آنتیل
۳۱۹	۳. هلندی‌ها در برزیل
۳۲۰	۴. هلندی‌ها در سورینام (گویان هلند)
۳۲۲	۵. هلندی‌ها در آفریقای جنوبی
۳۲۵	۶. هلندی‌ها در اندونزی و جنوب شرق آسیا
۳۴۲	۷. هلندی‌ها در هند
۳۴۵	۸. بخش چهارم: انگلیس
۳۴۵	مقدمه
۳۴۶	الف. آغاز استعمارگری
۳۵۳	ب. تسلط بر آب‌ها
۳۵۶	ج. کمپانی هند شرقی انگلستان
۳۶۶	د. آرمان‌های صلیبی
۳۶۸	هـ. تجارت انگلیسی برده و کمپانی سلطنتی آفریقای بریتانیا
۳۷۱	و. مستعمرات انگلیس
۳۷۱	۱. انگلیسی‌ها در آمریکای شمالی
۳۷۸	۲. انگلیسی‌ها در جزایر دریای کارائیب
۳۸۲	۳. انگلیسی‌ها در بلیز (هندوراس بریتانیا)
۳۸۳	۴. انگلیسی‌ها در شبه جزیره هند
۴۱۰	۵. انگلیس‌ها در میانمار (برمه)
۴۱۴	۶. انگلیسی‌ها در کامبیا
۴۱۷	۷. انگلیسی‌ها در سیرالئون
۴۱۷	۸. انگلیسی‌ها در غنا
۴۲۰	۹. انگلیسی‌ها در آفریقای جنوبی

فهرست مطالب ۹

۴۴۴	۱۰. انگلیس‌ها در زیمباوه (رودزیا)
۴۴۲	۱۱. انگلیس‌ها در زامبیا و مالاوی
۴۴۶	۱۲. انگلیسی‌ها در سوازیلند
۴۴۷	۱۳. انگلیسی‌ها در جزایر سیشل
۴۴۷	۱۴. انگلیسی‌ها در کنیا
۴۵۲	۱۵. انگلیس‌ها در اوگاندا
۴۵۲	۱۶. انگلیسی‌ها در تانزانیا
۴۵۵	۱۷. انگلیس‌ها در مصر
۴۶۰	۱۸. انگلیسی‌ها در سودان
۴۶۲	۱۹. انگلیسی‌ها در اسرائیل
۴۷۳	بخش پنجم: فرانسه
۴۷۳	مقدمه
۴۹۱	الف: کمپانی هند شرقی فرانسه
۴۹۳	ب: مستعمرات فرانسه
۴۹۳	۱. فرانسوی‌ها در کانادا و آمریکای شمالی
۴۹۶	۲. فرانسوی‌ها در دریای کارائیب و ناحیه‌های برادریایی
۵۰۰	۳. فرانسوی‌ها در گویان فرانسه
۵۰۲	۴. فرانسوی‌ها در هائیتی
۵۰۷	۵. فرانسوی‌ها در هند
۵۰۹	۶. فرانسوی‌ها در الجزایر
۵۳۲	۷. فرانسوی‌ها در تونس
۵۳۷	۸. فرانسوی‌ها در مراکش
۵۴۱	۹. فرانسوی‌ها در موریتانی
۵۴۳	۱۰. فرانسوی‌ها در سنگال
۵۵۱	۱۱. فرانسوی‌ها در گینه
۵۵۳	۱۲. فرانسوی‌ها در ساحل عاج
۵۵۹	۱۳. فرانسوی‌ها در بورکینافاسو (ولتای علیا)
۵۶۱	۱۴. فرانسوی‌ها در مالی (سودان فرانسه)

۱۰ جنایت غرب

۵۶۵.....	۱۵. فرانسوی‌ها در نیجر.....
۵۶۹.....	۱۶. فرانسوی‌ها در بنین (داهومی).....
۵۷۰.....	۱۷. فرانسوی‌ها در چاد.....
۵۷۳.....	۱۸. فرانسوی‌ها در آفریقای مرکزی.....
۵۷۳.....	۱۹. فرانسوی‌ها در گابن.....
۵۷۵.....	۲۰. فرانسوی‌ها در کنگو (کنگو فرانسه).....
۵۷۹.....	۲۱. فرانسوی‌ها در ماداگاسکار.....
۵۸۲.....	۲۲. فرانسوی‌ها در جزایر کومور.....
۵۸۵.....	۲۳. فرانسوی‌ها در جیبوتی.....
۵۸۷.....	۲۴. فرانسوی‌ها در ویتنام.....
۵۹۳.....	۲۵. فرانسوی‌ها در کامبوج.....
۵۹۳.....	۲۶. فرانسوی‌ها در لائوس.....
۵۹۶.....	بخش ششم: ایتالیا.....
۵۹۶.....	مقدمه.....
۵۹۸.....	مستعمرات ایتالیا.....
۵۹۸.....	۱. ایتالیایی‌ها در لیبی.....
۶۱۳.....	۲. ایتالیایی‌ها در اریتره.....
۶۱۵.....	۳. ایتالیایی‌ها در اتیوپی.....
۶۲۴.....	بخش هفتم: آلمان.....
۶۲۴.....	مقدمه.....
۶۲۹.....	مستعمرات آلمان.....
۶۲۹.....	۱. آلمانی‌ها در نامیبیا.....
۶۳۵.....	۲. آلمانی‌ها در کامرون.....
۶۳۸.....	۳. آلمانی‌ها در توگو.....
۶۴۰.....	۴. آلمانی‌ها در تانزانیا.....
۶۴۳.....	۵. آلمانی‌ها در گینه نو و اقیانوس آرام.....
۶۴۷.....	بخش هشتم: بلژیک.....
۶۴۷.....	مقدمه.....

فهرست مطالب ۱۱

۶۵۰.....	۱. بلژیکی‌ها در کنگو
۶۶۵.....	۲. بلژیکی‌ها در رواندا و بروندي
۶۷۱.....	بخش نهم: آمریکا
۶۷۱.....	مقدمه
۶۷۴.....	الف. استقلال آمریکا
۶۷۶.....	ب. دکترین مونرو
۶۷۹.....	ج. سرپوستان آمریکا
۶۸۹.....	د. جنگ با کزیک
۶۹۲.....	م. سیلپوستان آمریکا
۶۹۸.....	ن. جنگ داخلی آمریکا
۷۰۰.....	و. جنگ با اسپانیا
۷۰۲.....	هـ. مداخلات تجاوزگرانه آمریکا به قدرتی جهانی
۷۱۳.....	ی. استعمار آمریکا
۷۱۳.....	۱. آمریکایی‌ها در کوبا
۷۱۸.....	۲. آمریکایی‌ها در پورتوریکو
۷۲۱.....	۳. آمریکایی‌ها در هاوایی
۷۲۴.....	۴. آمریکایی‌ها در نیکاراگوئه
۷۲۶.....	۵. آمریکایی‌ها در پاناما
۷۲۸.....	۶. آمریکایی‌ها در فیلیپین
۷۳۷.....	۷. آمریکایی‌ها در کره جنوبی
۷۴۴.....	۸. آمریکایی‌ها در ویتنام
۷۶۱.....	۹. آمریکایی‌ها در کامبوج
۷۶۴.....	۱۰. آمریکایی‌ها در لائوس
۷۶۴.....	جمع‌بندی
۷۶۹.....	فهرست منابع
۷۸۱.....	نمایه‌ها

پیشگفتار

تاریخ جدید غرب، عصر تاریکی است. از روزی که غربی‌ها پس از شکست مسلمانان در اندلس به کشتار و اخراج آنان دست زده، و کشور گشایی و استعمار کرم را آغاز کردند، سیاه‌ترین دوران زندگی بشر شکل گرفت. پیشه غرب را این عصر، غارت و جنایت بر ضد سایر ملت‌هاست. در عین حال، غرب تمام تاس‌ها را برای پاک‌سازی آثار جنایت‌ها و از بین بردن اسناد تاریخی به کار می‌برد. بر سر با تردستی، هم می‌کشد و می‌برد و هم مغز سایر ملت‌ها را شست‌وشو می‌دهد و سعی می‌گذارد حافظه تاریخی آن‌ها از حد معینی فراتر رود؛ تا جایی که ملت‌های مسلمان، شاید به طور اجمال بدانیم که غرب استعمارگر بوده و بر ضد بشریت مکتب جنایت شیده است؛ ولی اطلاعات ویژه‌ای در این باب نداریم.

کتاب‌ها و نشریه‌هایی که به طور حصصی درباره تاریخ استعمار به مخاطبان خود مطالب مستند ارائه کنند، بنیاد اندک هستند. کم کاری رسانه نیز در این خصوص مشهود است. طرح موضوعات صرفاً سرگرم کننده در رسانه، سببی مؤثر در تخدیر جامعه انقلابی است. رسانه در غرب، ابزار سرگرم‌سازی توده‌های متوسط و فقیر جامعه در راستای منافع سرمایه‌داران است؛ اما در جامعه‌ای که بیدار شده و می‌خواهد داد خود و سایر ستمدیدگان را از بیدادگران بستاند نباید رسانه ماهیتی سرگرم‌کننده داشته باشد؛ چرا که این روند به اتلاف نیروها و هدر دادن سرمایه‌های انسانی و الهی می‌انجامد.

دانش ما شرقی‌ها از پنج قرن جنایات غربی‌ها بر ضد ملت‌های ستمدیده، ناچیز است؛ در حالی که شناخت غربی‌ها نسبت به ما، بسیار گسترده و دقیق است. طی چند قرن گذشته، غربی‌ها با تاراج آثار علمی شرقیان، کتاب‌خانه‌هایی غنی و مجهز درباره سایر ملت‌ها پدید آورده‌اند. در کنار این روند به نگارش کتاب،

سیاحت‌نامه و ... دربارهٔ ملت‌های شرقی پرداخته‌اند. پس از مدتی دایرة‌المعارف‌های متعدد دربارهٔ دین، فرهنگ و ... شرقی‌ها پدید آوردند. آثار علمی پرشمار غربی‌ها دربارهٔ ما و دیگر ملت‌ها، بسیار زیاد است. اگر بخواهیم آگاهی خود از غربی‌ها را با آنچه آن‌ها دربارهٔ ما می‌دانند مقایسه کنیم، دانسته‌های ما به سرگرمی بیشتر شبیه است تا دانش؛ علاوه‌براین در مسیری افتاده‌ایم که در مواردی خودمان را نیز از دریچهٔ پژوهش‌های آن‌ها می‌شناسیم!

مبنی آگاهی عمیق غرب از شرق، زیرساخت علمی غلبهٔ آنان بر شرق را فراهم آورده‌است. آنان از یک سو با تاراج آثار علمی و فرهنگی شرق، منابع دست اول معتبر را در اختیار گرفته‌اند، و از سوی دیگر با تأسیس مراکز شرق‌شناسی در دانشگاه‌ها و تداوم مطالعات و پژوهش‌های روزآمد خود به اموری دست یافته‌اند که برتری تمدنی آن‌ها را تضمین می‌کند.

در حالی که چرخهٔ تمدن از بین‌النهرین آغاز شده و در هر دوره‌ای، ملتی پرچم‌دار تمدن و پیشرفت بوده‌است، به‌طور افول تمدن‌ها نشان از سیر طبیعی چرخش تمدن در دنیا بوده است؛ ولی طی پنج قرن گذشته رفتار غربی‌ها با تمدن‌های دیگر بسیار عجیب بوده است. آنان تمام توان تخریبی خود را برضد تمدن‌های دیگر به کار گرفته‌اند. همهٔ دنیا را زیر آتش کردند تا تمدن خود را بیش از پیش آباد کنند. غارت‌گری منابع و ثروت‌های شرقی‌ها هنوز ادامه دارد و غرب از رهگذر این غارت به پیشرفتی چشم‌گیر رسیده است:

یکی از گردشگاه‌های شبانهٔ لندن، کنارهٔ تیمز است. در گذشته‌ای که در شبی از شب‌های خوش تابستانی از پل وادسوارنا پل وست‌مینستر را بپیماید، دو سوی رودخانه هزاران چراغ می‌بیند که رود مهیب سیاه‌درون را در پرتو خود غرقه کرده‌اند و بدنهٔ کاخ شهرداری لندن و بنای زیبای فستیوال هال را چون عروسی آراسته‌اند. کران تا کران، گذرگاه‌ها و پل‌ها و بناها و درخت‌ها و چمن‌ها گویی در حریر فروزان نارنجی رنگی پیچیده شده. نور از بس فراوان و پهن‌آور است چنین می‌نماید که از چشمهٔ مرموز پایان ناپذیری به بیرون می‌تراود.

من هر بار که از جلو آن رشته‌های چراغ که چون گردنبدهایی از یاقوت زرد بودند، عبور می‌کردم، بی‌اختیار اندیشه‌ای در خاطر می‌گذشت، اندیشه‌ای عجیب که شاید بر ضمیر بسیاری شریکان گذشته باشد؛ با خود می‌گفتم: چه هزاران هزار چراغ کلبه‌ها در آسیا و آفریقا فرو مرده است تا این چراغ‌ها توانسته است روشن گردد. چه بسیار تیره روزی‌ها که زاینده این شب‌های درخشان است.^۱

مردم و نسل جوان ما، غربی‌ها را بیش‌تر به عنوان انسان‌های مدّعی تمدّن، آزادی و حقوق انسانی می‌شناسند. سیاست غربی‌ها در القای این مطالب، ماهرانه و جدّی است؛ به طوری که سیاست‌بازان غرب با برجسته کردن خطاهای دیگران از سویی همواره بگرمان را تحقیر کرده و آنان را در جایگاه متهم و عقب‌مانده از دنیای روز می‌نشانند. از دیگر سو، افکار عمومی ملت‌های خود را از چالش‌های درونی خویش منحرف کرده و آن‌ها را به ظلم‌های رایج در جامعه خود عادت می‌دهند.

ضروری است هم خود را از انحصار خارج کنیم و هم بازشناسی غرب را از دریچه واقعیت‌ها اولویت دهیم. باید توجه و احساس پدید آمده بر اثر قرن‌ها ستم غربی‌ها را بر دانش، مبتنی کنیم تا بدانیم در برابر موجودی که صدها سال است از کشتار و غارت دست نمی‌کشد، چه باید کرد؛ از این رو باید رشته‌های دانشگاهی و دانشکده‌های غرب‌شناسی تأسیس کرده و ادوار تاریخی غرب را به طور کامل، پدیدارشناسانه و به دور از شیفتگی‌های رایج بررسی کنیم. اگر نهادهای رسمی کشور به این کار مدد نرسانند، جا دارد نهادهای انقلابی بدین مهم متّعت گمارند. در این میان وظیفهٔ نخبگان جامعه ما این است که ماهیت حقیقی غرب را به مردم ایران و سایر ملت‌های ستم‌کشیده یادآوری کرده و نگذارند تا به سبب غرور و طمع کار و خونخوار خود را در پس ظاهر انسانی به دیگران تحمیل کنند؛ چرا که غرب هنوز هم در پی غارت و کشتار ملت‌هاست. شرایط امروز جنوب غرب آسیا و کشتار میلیون‌ها نفر در عراق، سوریه و یمن و هم‌چنین

۱. محمدعلی اسلامی ندوشن، *ایران را از یاد نبریم به همراه به دنبال سایه‌های،* یزدان، تهران، چاپ یازدهم (ایران...) و دهم (همای) ۱۳۷۰: ۱۹۷.

نسل‌کشی آشکار در میانمار در برابر چشم اروپا و آمریکا و بلکه حمایت و پشتیبانی آن‌ها از این فجایع، نمونه روشنی از تداوم سیاست‌های استعماری است. در این میان، غارت منابع نفتی جهان اسلام و پایین نگه داشتن عمودی قیمت نفت، تاراج معادن و میراث فرهنگی و ... همچنان جریان دارد.

افزون بر این، باید مطالبه حقوق ملت‌ها را نیز به طور جدی مطرح کرد؛ یعنی ملت‌های مختلف باید بابت میزان جنایتی که علیه آنان صورت گرفته و حجم غارت منابع آن‌ها که طی قرن‌های گذشته رخ داده است، میزانی از غرامت را به دولت‌های متخاصم تحویل داده و از استعمارگران مطالبه کنند؛ برای مثال، کشورهایی که ده‌ها و صدها سال استعمار انگلیس را به جان خریدند می‌توانند پس از محاسبه غرامت خود که به یقین صدها برابر تولید ناخالص ملی انگلیس است - آن را از انگلیس مطالبه کنند. یکی از راه‌های پرداخت غرامت می‌تواند چنین باشد که انگلیس به بخش‌های مختلف تجزیه شود و به فراخور میزان غرامت، یک شهر یا ایالت را برای سالیان مشخصی به کشور شاکی واگذار کنند تا در گذر زمان، از رهگذر درآمدهای حاصله از آن شهر یا ایالت، استرداد غرامت صورت پذیرد؛ البته چنین امری دور از دسترس نخواهد بود، اگر ستم‌دیدگان همت گمارند.

و اما درباره کتاب حاضر باید بگویم، سال‌ها پیش هفته‌نامه صبح صادق به دستم رسید. لایه‌لای صفحه‌های پایانی این نشریه یک ستون با نام «سیاحت غرب» وجود داشت که کتاب معروفی به همین نام را به مخاطب می‌آورد؛ ولی محتوای این ستون از غرب واقعی، یعنی آن‌جا که خبرسید معنویت و انسانیت غروب کرده است، خبر می‌داد. در این ستون، اقدامات استعمارگرانی چون انگلیس، فرانسه، بلژیک و ... در کشتار سایر ملت‌ها و به غارت بردن منابع آن‌ها به تفصیل آمده بود. بیان نسل‌کشی‌های مکرر، از میان برداشتن جمعیت‌های بومی جهت هموار کردن زمینه برای تصرف سرزمین‌ها در این ستون مختصر، دهشتناک بود. برای کسی که سالیانی به مطالعه فلسفه و اندیشه غربی‌ها پرداخته بود، خواندن شرح کشتار و آتش زدن ده‌ها هزار نفر در چند ساعت به دست اروپایی‌های استعمارگر حیرت‌آور بود؛ چراکه اینان همان کسانی هستند که طی چند قرن گذشته خود را نماد آزادی و تمدن می‌نمایانند.

افزون براین، ما فقط شبی ناپیدا از دوران استعمار در ذهن خود داریم و به واقع نمی‌دانیم در آن دوران بر ملت‌های ستم‌کشیده چه‌ها رفته است؛ از این رو، مطالعه دقیق رخدادهای جزئی تا حدودی عمق فاجعه را روشن می‌کرد.

مطالعه این ستون، مرا در زمره خوانندگان این هفته‌نامه درآورد؛ به طوری که هر هفته منتظر آمدن شماره جدید آن بودم. با توجه به شیفتگی برخی روشنفکران نسبت به غرب، با خود می‌اندیشیدم که چرا جامعه ما اطلاع‌چندانی از این همه جنایت ندارد؟! چون همین بی‌خبری جامعه ما از ماهیت غربی‌هایی که با ظاهری آراسته و مفاظی پیراسته به سراغ ملت ایران می‌آیند، بستر باورپذیری ادعاهای پوچ آن‌ها را فراهم می‌سازد؛ به ویژه اگر برخی روشنفکران غرب‌گرا به جای خدمت به ملت خود وظیفه خویش را در توجیه و تبیین اقدامات غربی‌ها ببینند! از این رو، پس از مدتی مردم محتوای ستون سیاحت غرب، روزی به دست جوانان، تصمیم‌سازان و عموم مردم ایران برسد. این امر در اوایل دهه هشتاد رخ داد؛ دورانی که در نیروی زمین‌سپار پاسداران، افسروظیفه بودم.

چند سال بعد، نویسنده ستون سیاحت غرب را یافته، از او خواستم محتوای آن ستون را گردآوری کرده و به انتشار بیاورد. این اقدام زمانی به مرحله عمل رسید که پس از تأسیس انتشارات / شراق حکمت، دوباره با نویسنده ارتباط گرفته و پس از چند نوبت گفت‌وگو، سرانجام قرار بر تدوین کتاب حاضر، استوار گردید. کتاب حاضر، تلاشی ارزشمند جهت یادآوری ماهیت غرب و برشمردن مظلومیت ملت‌هایی است که امروز در دنیا با نام عقب‌مانده یا در حال توسعه شناخته می‌شوند؛ ملت‌هایی که ثروت‌های خود را از دست داده و نیروهای انسانی آن‌ها در قرن‌ها به بردگی کشیده شده و تمدن‌های بی‌نظیرشان آشکارا یا دزدیده شده یا نابود شده است. برای کمک کردن به تأثیربخشی چنین اثری باید نه تنها به ترویج محتوا، بلکه کمک کرد، بلکه امید است روزی جایگاه مناسب خود را در نظام آموزشی کشور پیدا کند.

در پایان با تشکر از همراهی پژوهشی محمد مرادی، اکبر گنجی، مهدی دنگچی و هاجر امانی، امید آن که بخشی از علاقه نویسندگان و پژوهشگران به کشف جنایات غرب علیه بشریت اختصاص یابد.

منصور مهدوی

قم المقدسه ۲۳ آبان ۱۳۹۵